

יעדי מדיניות לערים המעורבות בישראל

רקע

האוכלוסייה הערבית מהווה כחמישית מכלל האוכלוסייה בישראל. אמנם, ככלל, גבולותיהן המרחביים של האוכלוסייה היהודית והערבית מובדלים ונפרדים, אך במרוצת השנים הם הולכים ומיטשטשים במידה מסוימת בעקבות תהליכים חברתיים-פוליטיים, תפקודיים ומבניים.

כיום, אין איזור או עיר בישראל שאינם כוללים עירוב של אוכלוסייה יהודית וערבית בתחומי המגורים, התעסוקה או המסחר. תהליך זה מתרחש הן בערים אשר מקובל לתפוס כערים מעורבות והן בערים מעורבות בהתהוות ובאיזורים נוספים בארץ. כ-10% מהאזרחים הערבים גרים כיום בערים המעורבות.

למרות השימוש במושג "ערים מעורבות" בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המדינה לא מגדירה באופן פורמלי מהן ערים מעורבות.

אנחנו ביוזמות אברהם מגדירים כערים מעורבות ערים שבהן ישנה קירבה וסמיכות של האוכלוסייה הערבית והיהודית בתחומי העיר: עכו, חיפה, מעלות-תרשיחא, נוף הגליל, רמלה, לוד ותל אביב - יפו.

לצד זאת, ישנן ערים אשר נחשבות כיום לערים יהודיות, אך הופכות בתהליך מואץ של מעבר של תושבים ערבים לעיר - לערים מעורבות. עם אלה ניתן למנות את צפת, כרמיאל, עפולה ובאר שבע. מגמה חיובית זו והיעדרה של מדיניות ממשלתית ביחס לערים המעורבות, מחייבת היערכות מבחינת המדיניות הציבורית לעיצוב דמותו של המרחב המשותף.

מסמך זה מציג בקצרה את יעדי המדיניות של יוזמות אברהם לקידום חיים משותפים בערים המעורבות בארבעה תחומים מרכזיים: ייצוג הולם; חינוך; תכנון ובנייה; ומנגנונים עירוניים. היעדים הללו נועדו להבטיח שוויון לכל תושבי העיר, יהודים וערבים, בכלל תחומי החיים וכן למסד ולטפח מרחב משותפת לתושבים היהודים והערבים, על מנת שקיומם של שוויון ושילוב בעיר לא יהיו נתונים לשיקול דעתו הבלעדי של ראש העיר.

ייצוג הולם

- 1. חובת ייצוג הולם בקרב סגני ראשי ערים בערים המעורבות**
ממצב של תת ייצוג של סגני ראשי ערים ערבים בערים המעורבות לייצוג הולם ומינוי סגן ראש עיר ערבי בשכר עם סמכויות פורמליות.
- 2. חובת ייצוג הולם בחוק בקרב עובדי העירייה:**
ייצוג הולם לאוכלוסייה הערבית בקרב עובדי העירייה בעיר מעורבת ואיוש תפקידים בכירים ומשרות משמעותיות: מנכ"ל, יועץ משפטי, מבקר העירייה, גזבר, מהנדס, מנהלי מחלקות חינוך ורווחה. גיבוש נוהל או הנחיה, שלפיהם בערים המעורבות אחד מהתפקידים הללו, לפחות, חייב להיות מאויש על-ידי ערבי.
- 3. שיתוף החברה הערבית בתהליכי קבלת החלטות עירוניים**

חינוך

1. **בי"ס ערבי לאוכלוסייה הערבית בעיר מעורבת** - מסגרת ציבורית ממלכתית המתאימה לאוכלוסייה הערבית בתוך העיר.
2. **הקמה של בי"ס דו לשוני בכל עיר מעורבת.**
3. **תכניות לימוד משותף בכל עיר מעורבת** בשאר בתי הספר.
4. **מגוון של פעולות לחינוך לחיים משותפים** במערכת החינוך הפורמאלית והא-פורמאלית.

תכנון ובנייה

1. **הסדרה תכנונית של השכונות הערביות בערים המעורבות** - כיום, לחלק מהשכונות הערביות בערים המעורבות אין תוכניות מפורטות. לכן, יש לקדם תכנון מפורט של השכונות הערביות הללו. כחלק מכך, נדרשת הסדרה של הבניה הבלתי חוקית בשכונות הערביות בערים המעורבות.
2. **קידום מרכזים לבניה עצמית ולבניה רוויה בשכונות הערביות.**

מנגנונים עירוניים

1. **הקמת אגף לשוויון וחיים משותפים בכל עיר.** מנהלי האגף יהיו ערביה ויהודיה. ובאחריותם יהיה לפתח תכניות עבודה שמקדמות חיים משותפים. אגפים אלה יתוקצבו על ידי המדינה.
2. **מנגנון למיפוי של הפערים בין יהודים וערבים בערים,** שמטרתו למפות על מנת לתקן ולשפר בתחומים השונים: תקציבים, תשתיות, דיור, חינוך, ביטחון אישי וכל דבר אחר.
3. **בניית הסכמות בין הקהילות בחסות העירייה בנושאים רגישים כגון:**
  - המואזין או אכילת חמץ במוסדות ציבור במהלך הפסח
  - מיסוד מנגנון עירוני להסדרת חתונות בעיר
  - מיסוד והסדרת מבנה קבע / "בית עם" לסוכת אבלים
4. **הנכחה של השפה הערבית במרחב הציבורי ובשירותי העירייה.**
5. **קיום אירועי תרבות משותפים ליהודים וערבים** (למשל, טקס הוקרה של יקירי העיר).
6. **מערכת דוברות והסברה בעירייה לאוכלוסייה הערבית**
7. **פורום מנהיגים:** פורום מנהיגות של נציגים נבחרים מהקהילות השונות. הפורום מתכנס אחת לחודשיים ודן בסוגיות מרכזיות (אלימות, חינוך ועוד) בניסיון למצוא פתרונות לקידום היחסים בין כלל הקהילות ובין יהודים וערבים בפרט.